

обяснимъ гръцкото влияние върху населяващитъ Балканския полуостровъ.

Гръцкото влияние имаше най-бързъ и най-голѣмъ успѣхъ въ градоветъ и то по две причини: първата причина бѣ увличането ни отъ чуждото, модното, суетното и щестлавното. Втората все тъй важна причина бѣ: понеже гръцитѣ, като търговци сж се ползували съ голѣми права и привилегии, както въ чужбина — Европа туджарлара, тъй и въ самата Турция, то и мнозина българи, занимаващи се съ търговия, по чисто материалии интереси сж заявявали, че сж чисти елени, па макаръ и да сж били българи балканджии.

Въ своитѣ спомени отъ миналото будния нашъ общественикъ и голѣмъ родолюбецъ Пантели Кисимовъ, роденъ въ 1832 или 1833 г. въ гр. В. Търново, пише, че въ негово време „всѣки българинъ знаещъ гръцки се считаше за *εὐγενής* — благороденъ“. Даже и кѣмъ 1856 г. въ гр. В. Търново, старата българска столица, се четеше и служеше на църквитѣ по гръцки. „Не е нужно да повтарямъ, пише той, че въ онова време въ всички църкви се служеше и четеше на гръцки и отъ свещеници мѣстни българи, дори и отъ околнитѣ села: Лѣсковецъ, Бѣляковецъ, Самоводенъ и пр.“.

И по съзвучие, види се, на думитѣ „градски“ и „гръцки“, тѣзи две думи се отъждествяваха, а споредъ това, всичко градско се считаше за гръцко. Азъ помня, какъ въ с. Арбанаси, гдето животътъ и носията не се отличаваха отъ живота и облеклото въ града, селянина отъ другитѣ села, облеченъ съ селска носия се наричаше *βούλγαρος* — българинъ, а селянката — *βουλγάρα* — българка, т. е. простолюдие.

Че селото Арбанаси е било заселено отъ българи, за това има много данни. Така, отъ изложеното по-рано видѣхме, че въ иконостаса на църквата св. Димитъръ има бележка отъ 1794 г., въ която се казва, че този иконостасъ е направенъ съ иждивѣнието на „раби Божи Димо и Лада“. Значи пожертвувателитѣ сж били българи. На едно кандило въ женското отдѣление на сжщата църква има надписъ отъ 1763 год.: „Никола и Кираца“. Въ кжщата на хаджи Никола въ с. Арбанаси видѣхъ сребърно кандило съ следния български надписъ: „Кандилу Константинъ Вангелъ 1835 г. мартъ 25“. Въ църквата св. Георги надъ вратата на мъжкото отдѣление има надписъ отъ 1700 г., въ който се казва, че църквата била подновена въ времето „на епитропа Недѣлко и попъ Стамо въ 7218 г. отъ Адама“. Въ артика на църквата Рождество Христово въ многобройнитѣ надписи, показващи коя частъ кога и съ иждивението на кого е била изографисана, между лицата, които въ 1832 г. сж иждивявали, има много чисти български имена, като: Цоню, Стойко, Лада, Недѣлко, Стоино и др.

Въ с. Арбанаси вѣрно е, че имаше нѣколцина голѣми гръкомани, дори до освобождението на България, но вѣрно е, че населението на това село, стоящо доста високо въ културно отношение, слушаше съ жадность проповѣдитѣ на народнитѣ будители, възприемаше ги и се пробуждаше въ националното си съзнание. И имаше такива, които съ готовность се записваха въ редоветѣ на борцитѣ за народно освобождение и сж правили голѣми пожертвувания. Сигурно Софроний Вратчански, при своето живѣне въ Арбанаси, е билъ единъ отъ разпаленитѣ и най-ревностни будители на заспалата българщина въ това село. Менъ ми е разказвалъ дѣдо Димитраки, че епископъ Софроний Врачански най-първо се е училъ въ килията на дѣдо му попъ Симеонъ, баща на Георги Анагности. Покойния Вратчански митрополитъ Константинъ при пребиванието си въ Търново е ходилъ въ Арбанаси, да види килията,